

Z OBSAHU	Být ženou	07
	Päivi Räsänen: Omezení svobody slova musejí být sama omezená	09
	Nemoc: svůj život nemáme ve svých rukou	14

Rembrandt van Rijn: Simeon v chrámu (1631)

Budme tím, čím jsme: v Kristu a naplno

Svátek na začátku února, kterému se lidově říká Hromnice, působí mezi Zjevením Páně a začátkem postní doby poněkud jako solitér. Je třeba číst souvisle první kapitoly Lukášova evangelia, abychom pochopili hlubší souvislost mezi Ježíšovým narozením a jeho první návštěvou svatého města. Je dobré vědět, že velkým tématem Lukášova evangelia je setkání. V Zachariášově domě se setkávají dvě budoucí matky ještě větší setkání se pak odehrává v jeruzalémském Božím domě. Maria a Josef, Simeon a Anna a především Ježíš, který je středem celé události. Tuto ikonu lze chápat v plánu spásy jako setkání Starého a Nového zákona. Je možné v ní nalézt také čistě lidský rozměr: zralá generace předává štafetu generaci nové. Jak mocně působí narozené božské dítě na loktech starce Simeona například v Rembrandto-

vě výtvarném vyjádření. Je tu ale především duchovní poselství, vždyť ten příběh je vskutku evangeliem. Napadla mě v této souvislosti známá Werichova věta: „*Když už člověk jednou je, tak má koukat, aby byl ... to co je, a nemá být to, co není, jak tomu v mnoha případech je.*“ Ono setkání v chrámě je krásné tím, že každý má od Boha jiné poslání a každý ho zcela přijal za své. Maria se nezdráhá přijmout úděl, který jí Bůh posílá tentokrát nikoli skrze anděla, ale skrze starce: „*tvou vlastní duši pronikne měč.*“ Josef jako vždy imponuje svou mlčící a naslouchající poslušností. Simeon ani ve svém stáří nepřestal od Boha čekat nové věci. A dočkal se: „*moje oči uviděly spásu*“ – proto „*nyní, Pane, můžeš propustit svého služebníka.*“ A v mládí ovdovělá Anna nikdy nezahořkla, ale trpělivě čekala na radost z Krista. Duchov-

ně jsou všichni mladí, protože přijali za svou mladost Kristovu. Každý z nich je autenticky svatý, protože je věrný své cestě. Nehraje si na nic jiného, než je. Před „únikovou“ svatostí varuje už svatý František Saleský, když poukazuje na směšnou zbožnost matky rodiny, která by chtěla být jako sestra v klauzuru, nebo zbožnost biskupa, usilujícího žít jako mnich – a naopak. Tedy jedno z poselství Hromnic je: budme tam, kde jsme, ale budme tím naplno – s Kristem a v Kristu.

*doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D., S.S.L.,
externí spirituál Arcibiskupského semináře
Praha, kanovník Královské kolegiální kapituly
sv. Petra a Pavla na Vyšehradě a nesídelní
kanovník Kapituly Všech svatých na
Pražském hradě, vedoucí Katedry biblických
věd a starých jazyků KTF UK Praha*

Otec Patton: Ve Svaté zemi jednota křesťanů narůstá

Audience u Svatého otce nás povzbudila a nasměrovala, říká otec Francesco Patton. Navzdory složitému blízkovýchodnímu kontextu příklady žitého bratrství nechybí, dodává v rozhovoru pro Vatikánská média františkánský kustod Svaté země.

Francesco Patton. Foto: HLron / Wikimedia

„Nešetřili jsme podrážky svých bot“ – parafrázuje otec Patton loňské papežské poselství ke Dni sdělovacích prostředků. „Kdo pracuje v médiích ve Svaté zemi musí ošoupat své podrážky, aby si uvědomil množství bolesti a problémů, které tu jsou, ale také zrnka dobra, které najdete i v oblastech, kde konflikt pokračuje už deset let jako je Sýrie.“ Připomíná, že do péče františkánské kustodie spadá také Libanon, zasažený hlubokou hospodářskou a politickou krizí, nebo oblastí, které v posledních dvou letech strašlivě

utrply kvůli pandemii, jako Palestina a Jeruzalém.

Navzdory tomu a možná právě proto mluví otec Patton o dobrých mezináboženských zkušenostech: „Z mezináboženského hlediska máme mimořádně zajímavé zkušenosti. V Izraeli například probíhá dialog s židovskými komunitami, kde dochází k vytváření silných pout bratrství. Mám na mysli společné dny, které pořádáme s židovskou komunitou v Ein Karem, nebo na oblast vzdělání, jako třeba hudební konzervatoř „Magnificat“ v Jeruzalémě, kde najdeme židovské, křesťanské i muslimské profesory a studenty. V Sýrii považují za jednu z nejpříznačnějších akcí tohoto druhu iniciativa, která chce dát jméno a budoucnost dětem v Aleppu. Těm, které zůstaly bez otců, a nemohly být tedy registrovány v matrikách. Díky spolupráci místního muftiho, biskupa a naší františkánské farnosti se nám podařilo skutečně dát jméno a tím i budoucnost těmto dětem. Podobně se podařilo také spustit program na pomoc dětem a mladým lidem traumatizovaným z dlouhých let konfliktu. Jsou to znamení „možného bratrství“, ve jménu dobra pro člověka a pro ty nejkřehčí.“

Na místa spojená s Ježíšovým životem míří kroky křesťanů všech tradic. Jejich prolínání je takřka hmatatelnou příležitostí k prožití jednoty, vypráví dále otec Patton. „Troufám si říci, že Svatá země je místem, kde jsou křesťanské komunity jednotě nejbližší. Řekl bych, že ve Svaté zemi se možná méně teoretizuje o ekumenismu, ale jednota se více uskutečňuje v praxi. Za posledních šest let – mluvím z vlastní zkušenosti – jsem mohl sledovat vytrvalý nárůst této jednoty,“ říká kustod Svaté země a vrací se k symbolu hvězdy, který se letos objevil v mottu Týdne modliteb za jednotu křesťanů:

„My slavíme Zjevení Páně 6. ledna a odpoledne toho dne začínají východní křesťané slavit vánoce. V tento den se kolem jeslí, do nichž Maria vložila Dítě Ježíše, shromáždí v podstatě všechny církve Východu i Západu. Některé slaví epifanii, jiné Narození Páně. Bylo by opravdu krásné zaměřit se někdy na tento obraz, abychom ukázali, že navzdory zdánlivému zmatku se v této betlémské jeskyni uskutečňuje – jistě velmi *sui generis* – jednota křesťanů.“

Johana Bronková
Vatican News

Manifest německých katolíků se staví proti Synodální cestě biskupů

Papež František dnes obdržel dokument, který podepsalo téměř 6 000 německých katolíků a který vyjadřuje nesouhlas se „Synodální cestou“, již prosazuje německá biskupská konference.

Papež obdržel od delegace německých katolíků, kteří se zúčastnili jeho pravidelné týdenní veřejné audience, osmistránkový dokument s názvem „Nový začátek: Manifest za reformu“.

Manifest obviňuje „Synodální cestu“, která navrhuje radikální změny v církevním učení a disciplíně, z toho, že „narušuje

řádek v církevních shromážděních, opouští cestu jednoty s univerzální církví, poškozují církev v jádru její víry a připravuje cestu ke schizmatu“.

Známky podpory ze strany Vatikánu

Skutečnost, že papež František uspořádal veřejné setkání s některými německými katolíky, kteří manifest podepsali, naznačuje silnou papežovu podporu této iniciativy. Další podpora Vatikánu je zřejmá z toho, že mši svatou pro německou dele-

gaci sloužil kardinál Kurt Koch, předseda Papežské rady pro jednotu křesťanů, a arcibiskup Georg Gänswein, sekretář emeritního papeže Benedikta XVI.

Papež František v listopadu 2020 napsal německým církevním představitelům dopis, v němž vyjádřil obavy z některých radikálních návrhů synodální cesty. Němečtí biskupové však v procesu odhodlaně pokračovali a manifest poznamenává, že papežovy námitky byly „jednoduše ignorovány“.

SLOVO KNĚZE

Krádež skutečné reformy?

Dokument „Nový začátek“ odmítá návrhy, které podpořila většina německých biskupů, a trvá na tom, že biskupská konference nemůže „mluvit za všechny katolíky v Německu a přijímat za ně závazná rozhodnutí“. Manifest se konkrétně ohrazuje vůči výrokům začleněným do „Synodální cesty“, které se týkají svěcení žen, rozvodů a manželství rozvedených osob, kněžství a uznávání homosexuálních svazků.

Příznivci „Synodální cesty“ tvrdí, že tento proces je nezbytnou reakcí na zkaženost, která byla odhalena skandálem se sexuálním zneužíváním. Manifest však

oponuje, že „ve skutečnosti krize způsobená zneužíváním využita k realizaci známé politicko-církevní agendy... liberální církevní agendy“.

Manifest navíc obviňuje zastávce Synodální cesty – duchovní a církevní pracovníky –, že se snaží „zakonzervovat model vysoce institucionalizované církve“, v níž si mohou udržet nadvládu. Reforma v církvi, tvrdí autoři manifestu, „nikdy nebyla skutečnou a hlubokou obnovou bez pokání a život proměňujícího znovuoobjevení evangelia“.

Catholic Culture

Dnes, kdy k Vám, milí čtenáři, doputovalo nové číslo *Monitoru* je s největší pravděpodobností památka sv. Tomáše Akvinského, učitele církve. Není snad katolík, který by o něm nikdy neslyšel a který by mohl říci, že žádný z jeho textů nezná. Vždyť i náš kancionál obsahuje čtyři jeho hymny věnované Kristu v NSO a pod číslem 927 je uvedena sice krátká ale velice výstižná prosba o srdce takové, jaké by měl mít každý z nás.

Uděláme-li si čas a zamyslíme-li se nad Tomášovými texty, s největší pravděpodobností se shodneme na tom, že byl nejen mužem vzdělaným, ale také mužem hluboké víry, pokory a zbožnosti. Zbožnosti nedeformované vlastními nápady a citovými pohnutkami, ale neustálým vzděláváním se a upřímnou snahou dobrat se pravdy a tuto pravdu zprostředkovat jiným.

V dnešní tolik uspěchané době se možná mnohý katolík zalekne oně spousty spisů pocházejících z pera tohoto světce, z nichž mnohé se jeví i náročné.

Nebojme se Tomáše, jeho texty mají totiž jednu velkou výhodu. Nemusíme je nutně číst jako spisy vědecké, ale mohou nám být podkladem k rozjímání, viz již výše zmíněné, které jsou v Kancionálu. Těmi můžeme klidně začít. Zároveň jeho texty mohou být i kompasem v morální pustíně, kterou může připomínat současný svět, v němž je nám dáno žít.

„Nejvyšším zákonem je zákon Boží, od něhož se odvozuje zákon přirozený, daný všem lidem při Stvoření, a tedy nezměnitelný. Lidské zákony nesmějí být v rozporu se zákonem přirozeným. Účelem zákona je ustavit přátelství mezi lidmi a lidí vůči Bohu. (srv. STh II.1.99.1.) Zákon, který by nebyl spravedlivý, není zákon, nýbrž násilí, a kdyby odporoval zákonu Božímu, nesmí se poslouchat.“ (STh II.1.96.4.)

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

Egyptský parlament schválí nový zákon o postavení křesťanů

Egyptský parlament se chystá schválit novou legislativu vypracovanou ve spolupráci s místními křesťanskými církvemi týkající se osobního právního postavení křesťanů v zemi. Egyptský parlament by měl brzy schválit dlouho očekávaný zákon o osobním právním postavení křesťanů v Egyptě. Podle člena parlamentního legislativního výboru by měl být návrh zákona projednán krátce po zahájení nového zasedání parlamentu 23. ledna.

Příprava nové legislativy, která obsahuje ustanovení o citlivých otázkách týkajících se rodinného práva, je dlouhým procesem, který začal v roce 2014 a je vhodný pro všechny egyptské církve.

Dlouhý proces

Ministerstvo spravedlnosti ukončilo proces přípravy návrhu v červnu 2021 po 16. zasedáních, během nichž konzultovalo právní expertizy, vládní úředníky a zástupce církví, aby dosáhlo konsensu o znění textu. Diskuse se soustředily zejména na choulostivé otázky, jako je rozvod a právní rozluka manželů, k nimž mají křesťanské církve odlišné církevní přístupy. Křesťanští představitelé předali svůj společný návrh textu egyptským úřadům 15. října 2020.

Spolupráce s církvemi

Spolupráce s křesťanskými představiteli na

přípravě zákona potvrzuje dobré stávající vztahy mezi místními církvemi a současnou egyptskou vládou vedenou prezidentem Abdulem Fattáhem as-Sísím.

Od svého nástupu k moci v roce 2014 učinil egyptský prezident přátelských gest vůči místním křesťanským církvím, zejména vůči pravoslavné koptské církvi, největší křesťanské komunitě v zemi.

As-Sísí je prvním egyptským prezidentem, který se zúčastnil pravoslavné koptské vánoční liturgie. Při více než jedné příležitosti označil koptskou komunitu za podstatnou součást egyptské identity.

V roce 2015 ostře reagoval na stěti 21 egyptských koptských křesťanů zadržovaných islámským státem v Libyi a v červenci 2016 oznámil, že zpřísní tresty proti těm, kdo podněcují náboženské násilí.

Dne 30. srpna téhož roku schválil egyptský parlament nový zákon, který má usnadnit výstavbu nových kostelů v Egyptě, což bylo po léta hlavním důvodem napětí s muslimskou většinou zejména na jihu země. Zlepšení vztahů však nezastavilo útoky islamistů na křesťany v Egyptě.

Křesťané tvoří přibližně 10% z 87 obyvatel země.

*Lisa Zengarini
Vatican News*

NA TVÉ SLOVO SPUSTÍM SÍŤ

6. února 2022 – 5. neděle v mezidobí – Lk 5,1–11

Jan Zlatoústý

Protože byli k němu připoutaní, milovali ho, obdivovali a chtěli ho mít při sobě. Vždyť kdo by odešel, když dělal takové zázraky? Kdo by nechtěl vidět tu tvář a ústa, která hovořila takové věci?

Praní sítí bylo znamením povolání. Podle Matouše je však našel, jak spravují sítě. To znamenalo krajní chudobu, pokud opravovali roztrhané, a tak si nemohli dovolit nové. A když si chtěl nashromáždit diváky, aby mu nikdo nezůstal vzadu za zády, ale aby si všichni hleděli tváří v tvář, nastoupil na loď. Proto se říká, že nastoupil na jednu z lodí, která patřila Šimonovi, a poprosil jej, aby ji odrazil od břehu.

Všimni si, jakou mají víru a dívej se na jejich poslušnost: protože ačkoliv se věnovali potřebnému rybaření, jakmile slyšeli rozkaz, nemeškali, všeho zanechali a následovali. Takovou poslušnost žádá Kristus i od nás, abychom ji neopomínali vykonávat, a to ani v případě nějaké velmi naléhavé potřeby.

Řehoř Naziánský

Sestoupil ke všem, aby z hloubky vytáhnul rybu, čili člověka plavajícího v proměnlivých vodách a v hořkých bouřkách tohoto života.

Augustin

Když Pán nastoupí na loď a prosí ho, aby ho trochu odrazil od břehu, znamená to, že v přítomnosti zástupů je třeba používat slovo s mírností a ani jím nepřikazovat věci pozemské a také se nevzdalovat od pozemského do hlubin tajemství. Protože nejprve je třeba hlásat pohanům v blízkých krajích, a potom později přikázal slovy „zajeď na hlubinu“ hlásat těm pohanům, kteří jsou vzdálenější.

A skutečnost, že sítě se pro množství ryb trhaly a loďky byly naplněné, až se takřka potápěly, znamená, že v Církvi bude takové velké množství tělesných

Raphael: Zázračný rybolov (1515)

lidí, až hereze a schizmata naruší pokoj a roztrhne se.

Ambrož

Mystický Petrovu loď podle Matouše zmítají vlny, podle Lukáše je plná ryb, aby si poznal začátky Církve, která se zmítá ve zmatku, ale poté oplývá. Nebouří se ta, ve které je Petr, ale ta, v níž je Jidáš. Petr je v obou; ale kdo je pevný díky vlastním zásluhám, bouří se při jiných. Dejme si teda pozor na zrádce, abychom se pro jednoho nezmítali mnozí. Bouřka je tam, kde je malá víra. Tady je pokoj, protože tady je i dokonalá láska. A ačkoliv se jiným přikazuje, aby spustili sítě, Petrovi je řečeno „zajeď na hlubinu“. Co je stejně nebo snad více hluboké jako poznání Božího Syna? A co jsou sítě apoštolů, které mají spustit, než jen správná

slova a záhyb modlitby, ústraní pro rozhovory, místa, odkud se neztratí ti, které chytili? A je správné, že nástroji apoštolů jsou rybářské sítě, které chycené nezabijí, ale zachovají a zmítané přivedou odspod nahoru. A říká „učitel“: celou noc jsme se lopotili a nic jsme nechtyli. Inu, protože toto není lidské dílo, ale dar povolání shora. A ti, kteří předtím nic nechtyli, nyní na Pánovo slovo chytili velké množství ryb.

Řekni i ty, „Pane, odejdi ode mne, jsem člověk hříšný,“ aby Bůh odpověděl: „neboj se“. Svěř svůj hřích laskavému Pánu. Vidíš, jaký je dobrý náš Pán, který lidem udělil tak velikou moc, že mohou oživovat.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

NA HROMNICE O KROK (K PÁNU BOHU) VÍCE

Dospíváme pomalu ke konci vánoční doby, tradičně se spojuje se svátkem Uvedení Páně do chrámu neboli Hromnicemi. Je to svátek zejména řeholníků, ale i ti jsou lidmi z masa a kostí jako my a musí bojovat podobně o svou svatost. Tak i když konec tohoto textu mluví o „sestrách“, tedy sestřích řeholních, platí všechno uvedené i pro nás, protože i my žijeme v komunitách svých rodin, pracovních kolegů, spolufarníků, spoluobčanů, jednoduše řečeno nejsme atomy. A tak je třeba vědět, že:

„Zbožnost má své stupně. Znáte tyto stupně? Na (1.) prvním stupni je ten, kdo je pevně rozhodnut za každých okolností se varovati těžkého hříchu, i kdyby to stálo život. Tím začíná duchovní život. Kdo se tak daleko dopracoval, je dobrým křesťanem. Kdo není tak daleko, není křesťanem vůbec. O stupeň výše stojí, kdo se varuje každého vědomého, dobrovolného hříchu. Na třetím stupni stojí, kdo své nedokonalosti přemáhá. A co jest pak výše, to jest již svatost. Svatý dospěl tak vysoko, že nemá, řekl bych, o hříchu ani potuchy. Překvapí-li ho nějaká nedokonalost, jest to jen slabost lidská. Dokonalému nezáleží na tom, je-li vážen nebo opovrhován, žije jen pro Krista, pro něho jedině touží žít. A jak by to mohl lépe učiniti, než když plní jeho svatou vůli!? To je čtvrtý stupeň: stupeň svatosti. Pátý stupeň naplňuje nás úžasem. Jest dokončením dokonalosti. Kdo tam stojí, žízni po oběti, pokoření, utrpení. Volá se sv. Terezií: ‚Trpěti nebo umřítí, nebo se sv. Magdalenou z Pazzis: ‚Ne umřítí, ale trpěti.‘ Tyto milé sestry jsou dokonalými. Každý stupeň má své vlastní osvícení. Stojíš-li na prvním stupni, nemáš pochopení pro druhý stupeň. Pochopuješ jen ducha, jemuž jsi rovna, a světcí porozumíš jen, budeš-li sama svatou. Když jsi nevystoupila výše, budeš považovati za přemrštěného toho, kdo touží po vyšší dokonalosti. Nerozumíš mu, nejsi osvícena. I první stupeň zbožnosti jest něčím velikým. Jest něčím velikým, varovati se každého hříchu, který považují za těžký hřích, za každou cenu i za cenu vlastního

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Víra

života. Představte si to v rozjímání! Přišlo např. na někoho pokušení k těžkému hříchu. Teď když mne přepadla rozkoš hříšná, uvidím, jak miluji svého Ježíše. ‚Spasiteli můj, a kdybych to životem měla zaplatiti, nikdy toho neučiním!‘ Stojím na prvním stupni, ale mou povinností je, vystoupiti výše.

Na (2.) druhém stupni snažím se varovati i každého lehkého hříchu. Přijde-li pokušení, jak snadno člověk zhřeší myšlenkou, slovem, žádostí, skutkem! ‚Pane, to je všední hřích, toho neučiním, i kdyby to stálo život!‘ Ten je na druhém stupni. Žádného všedního hříchu! Jak je to krásné, vznešené! A proč nechci se dopustiti hříchu všedního? Hřích těžký tvoří propast mezi člověkem a Pánem Bohem, přivádí smrt duši. Tělesná smrt, které se tak bojíme, jest obrazem duše ve hříchu těžkém. Všední hřích ruší, kazí vroucí, láskyplné spojení s Kristem. Duše chřadne, a chřadnoucí tělo propadá neomylně smrti. Nevyléčím-li svou chřadnoucí duši, zhřeším těžce!

(3.) Všichni máme pracovati, abychom vystoupili na třetí stupeň. Jest naší povinností, varovati se i nedokonalostí. Několik praktických příkladů! Kdo neví, co je nedokonalost, neporozumí, když mu řeknu: Já i ty jsme úplně proniknutí sobectvím. Tomu nikdo neuvěří! Nuže

např. mám hlad, jím. Dostanu něco, co mi chutná, jím tedy s největší chutí. Nesmím se snad z toho radovati? Zajisté, ale byl při tom Pán Bůh? Nikoliv. – Mám žízeň, vezmu sklenici vody a vypiji všecku jedním douškem. Byl při tom Pán Bůh? Jistě ne. – Něco se mi poručí, jsem někam poslána. V okamžiku, kdy představená mi to poručí, povstane u mne chuť nebo nechut; buď to činím ráda nebo nerada. Byl přítom Pán Bůh? Začínám pracovati. Jsem tělem i myslí úplně při práci: Jsem plně učitelkou, kuchařkou, ošetrovatelkou, a nemyslím na nic jiného. Je při tom Pán Bůh? Zřídka. Má veliké štěstí, dostane-li se k nějaké střelné modlitbě. Dále! Vidím úplně neznámého člověka. Jediný pohled a jsem se svým úsudkem hotova. Jest mi příliš veliký nebo malý, tlustý nebo hubený. Posuzuji všecko podle své chuti, podle svého prospěchu, podle svého pohodlí nebo podle toho, čeho se naději nebo strachuji. Má-li sestra někoho ráda a může-li od něho čekat prospěchu, je k němu přívětivá a laskavá. Děti ve škole, nemocní, staří lidé – jak brzy jsem s nimi hotova! A se spolusestrami ne jinak. Je při tom Pán Bůh? ... Nikoliv. – Pohledte do srdce svého, pozorujte svá přání, své myšlenky, své žádosti, úsudky, svá slova a budete se večer diviti nad nespočetnými svými chybami a slabostmi. ‚Pro Pána Boha, co je to?‘

Tolik sobectví! Hrozné! Člověk by sám od sebe utekl, kdyby mohl... Pak přijdou na řadu naše modlitby. I tu je mnoho sobectví. Modlíš se. Proč? V nejlepším k Bohu a sobě. Jiná sestra se modlí, popřípadě, abys vyplnila svou povinnost poněvadž to nařídila představená, nebo že chce být od Pána Boha potěšena, nebo z jiných důvodů a potřeb. A pak jdeme k zpovědi; nemáme toho mnoho. Tu si pomyslíme: „Co si pomyslí asi zpovědník? Nu, přece se bude domnívat, že jsem dokonalá.“ Máme-li však větší břeménko, dostane-

me strach a pravíme: „Co si jen zpovědník o mně pomyslí?!“ – Při sv. přijímání kocháme se snad v myšlenkách: To budou ostatní koukat, jak jsem svatá! To jsou všechno nedokonalosti. Chvála Bohu, že to nejsou hříchy! Pak by to bylo k zoufání. Když tedy něco mluvíme, myslíme, děláme a Pán Ježíš není při tom, i když to není nic zlého, dopustili jsme se nedokonalosti, poněvadž jsme své „já“ postavili do popředí a Pána Ježíše jsme odstrčili. Nyní přichází Pán Ježíš sám a praví: „Jest potřebí vždycky se modlití a neustávat.“ (L 8,1.)

Musíte tedy vždy myslet na Pána Boha, dávat mu přednost; na sebe máte myslet až po něm. Sv. Pavel to vysvětluje v listě ke Koloským: „A cokoli – tedy bez výjimky – činíte, slovem nebo skutkem, všechno činite ve jménu Pána Ježíše Krista, děkující Bohu Otci skrze něho.“ (Kol 3, 17)“

GROSS, Josef. Výstup duše k Bohu. Velehrad: Nakladatelství dobré knihy v Olomouci, 1940
[Převzato se svolením z <http://librinostri.catholica.cz>]

V EVROPSKÉ UNII NA MŠI SVATOU POUZE S COVID PASEM

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Víra

Předseda komise zastupující katolické biskupy Evropské unie vyzval k zavedení povinných covid pasů pro každého, kdo chce v Evropě navštívit bohoslužby, což je poslední krok směrem k všeobecnému církevnímu schválení přísnějších kontrol.

„V této fázi, kdy pandemie znovu propuká, musíme chránit životy a s tímto pasem by lidé měli přístup na mši,“ řekl kardinál Jean-Claude Hollerich, předseda Comece, organizace sídlící v Bruselu. „Od Vánoc platí v Lucembursku zákon, který umožňuje účast na liturgii pouze očkovaným osobám, s výjimkou slavení, kterých se účastní méně než 20 věřících. Někteří kněží se proti tomu ohrazují, což hledání řešení nepomáhá.“

Třiašedesátiletý kardinál se vyjadřo-

val k výzvám, aby byl doklad o úplném očkovaní zaveden jako podmínka pro účast na bohoslužbách v Itálii jako prostředek boje proti současné variantě Covidu-19 Omikron. Deníku *La Nazione* řekl, že jeho vlastní lucemburská arcidiecéze „přesvědčeně dodržovala“ vládní omezení, a dodal, že kněží, kteří se stavěli proti přísným zdravotním a bezpečnostním opatřením, zejména ti z Polska, způsobili „zranění a dezorientaci“.

Navzdory námitkám některých lidskoprávních organizací je v současné době vyžadován doklad o očkovaní pro vstup do kostelů ve Švýcarsku, Chorvatsku a také v Nizozemsku, kde byly počátkem prosince v souladu s novým vládním nařízením lockdownem zakázány boho-

služby po 17. hodině a později biskupská konference omezila počet účastníků bohoslužeb na 50 osob.

V předvánočním prohlášení ke katolíkům v celé zemi, kde minulý víkend vypukly protesty proti lockdownu, nizozemští biskupové vyzvali k „solidaritě s celou společností“ a naléhali na křesťany, aby „prošli tímto temným obdobím se silou víry“.

V Rakousku, kde současná vládní opatření rovněž vyvolala rozsáhlé nepokoje, katolická církev jako první v Evropě počátkem prosince podpořila povinné očkování před jeho plánovaným celostátním zavedením v únoru.

V silvestrovském rozhovoru pro deník *Salzburger Nachrichten* kardinál Christoph Schönborn opět podpořil povinné očkování jako aspekt „odpovědnosti státu za obecné dobro“, ale zároveň apeloval na lepší pochopení „odpůrců očkování a popíračů koronaviru“ a varoval před protidemonstracemi zastánců očkování.

Jonathan Luxmoore
The Tablet
Přeložil Pavel Štička

Jonathan Luxmoore
spisovatel

BÝT ŽENOU

O svátku betlémských Mláďátek, se v Praze konala smírná pouť za nenarozené děti a jejich rodiče. Za děti, jenž se staly obětí současné kultury, která mimo jiné tvrdí, že dává ženám svobodu naložit se svým ženstvím a mateřstvím, jak samy uznají za vhodné. Ale skutečně dává nebo naopak bere? Kde se v ženách vzala ta nespokojenost a podivná touha po falešné rovnosti, uznání, kariéře a úspěchu? Není to jen šikovně zabalená snaha zbořit jedinečný Stvořitelův plán s člověkem?

Vyrostla jsem v totalitě a v duchu budování šťastných a rovných zítřků jsem byla i vychovaná. Kolektivní vzdělávání od batolecího věku, maminka–soudružka vracející se pozdě ze stranických schůzí, ideologie nadšeně vzhlížející k ženám jeřábnicím, soustružnicím, kosmonautkám... To všechno se hluboce obtiskovalo do dětských duší a první konflikt s tím, jak jsme byly stvořeny, byl na světě. Nebylo oč se opřít, protože nebyl Stvořitel, a tedy ani Jeho řád a smysl. Také jsem se hádala, neboť i já sama jsem byla přesvědčená, že spravedlnost (je-li vůbec nějaká) nahrává spíše mužům, a role matky a manželky mi přišla podřadná a nedocenená. Bez Boha ale taková skutečně byla!

Zápasila jsem i poté, co stranické schůze skončily na smetišti dějin. Otevřenost, nové příležitosti a celospolečenská atmosféra svobody v duchu „dělej si, co chceš“, touhám po rovnosti a neomezenosti nahrávaly ještě víc. Potom však do mého života vstoupil Bůh a ve světle víry v Trojjediného začala padat všechna falešná a pyšná schémata, představy o světě a mém údělu v něm. Bez sociologických či psychologických studií, pouhým vhledem a milostí jsem pochopila, že nikde jinde než v Bohu nemohu nalézt skutečnou lidskou důstojnost a s ní i svo-

Foto: Vojtěch Hlávka / Člověk a Víra

vodu. Bůh se nemýlí, Jeho stvořitelský plán je dokonalý a jen v něm jsme schopni žít naplněný a dobrý život. Nezmýlil se, když mne stvořil jako ženu, ale teprve ve spolupráci s Ním jsem nahlédla, co to znamená pro mé bytí ve společnosti a v církvi. Nahlédla jsem to, co mi dnes přijde samozřejmé: Božím plánem se mnou není, abych usilovala o vyrovnání se mužům, ale abych v sobě rozvíjela ženu, takovou, jakou si přeje On sám.

Občas, když se při liturgii čte známý úryvek z páté kapitoly Pavlova listu Efesánům, slyším, že i zbožné ženy se ohrazují. Nelíbí se jim přísná apoštolova slova, že „mají být podřízeny svým mužům, protože muž je hlavou ženy“. Obtížné, uznávám, ale apoštol pokračuje: „muži, ať každý z vás miluje svou ženu, jako Kristus miloval církev...“ (srov. Ef 5, 21–33)

Před nějakým časem mě oslovilo kázání věnované právě tomuto textu. Jednu myšlenku mám na paměti dodnes. Proč apoštol po ženách chce, aby byly mužům podřízeny, ale neradí jim, aby své muže milovaly? Odpověď je jednoduchá: protože pro ženu je milovat bytostně potřebné a samozřejmé, přímo „zakódované“ v jejím ženství. Žena miluje, být ženou znamená vydávat se v lásce – svému muži, dětem, bližním, církvi... Nejsou to emoce, i když i ty dotvářejí obraz ženství, není to zamilovanost, ale je to láska ve smyslu služby, agapé, celoživotní úděl. Úděl, ve kterém je obsažena věrnost, trpělivost, statečnost a pokora. Úděl, který je radostnou a pokojnou obětí, která udržuje pomyslný oheň v krbu nejen rodin, ale celé církve.

Může být něco důležitějšího a radostnějšího, než darovat lásku? Skutečnou, nesobeckou, která pramení z toho, že uznám záměr svého Stvořitele a vložím se do Jeho rukou? Ano, nejspíš se v průběhu života rozdám, neuchovám si perfektní tělo a pleť bez vrásek, má-

Pro ženu je milovat bytostně potřebné a samozřejmé, přímo „zakódované“ v jejím ženství. Žena miluje, být ženou znamená vydávat se v lásce.

Foto: Vojtěch Hlávka / Člověk a Víra

lokdy se vyspím, modlit se budu narychlo a nesoustředěně mezi chystáním obědů a žehlením prádla, budu zažívat spoustu strachu o své nejbližší, možná budu víc plakat než se smát, ale: nikdy se nebudu cítit frustrovaná a méněcenná, nikdy nebudu řešit, kdo vlastně jsem a kam patřím, a na konci, až přijde Pán, neodejdu zahanbena, protože svou nádobu, ať je jakkoliv velká, mu odevzdám naplněnou.

Naslouchám, ptám se. Roky práce u lůžka nemocného, v kolektivu žen, vesměs nevěřících, víře a zvláště církvi nepřátelských. Sleduji, jak se proměňují. Stále jsou takové, které se radují ze svého manželství a mateřství, ale mezi těmi mladšími je stále víc těch, jejichž oči i životy jsou prázdné a předčasně vyhaslé. Mluví o seberealizaci, sebepoznání a seberozvoji, hledají se v různých více či méně okultních terapiích, platí velké peníze za kouče, maséry, trenéry a výživové poradce, biorytmus si ničí antikoncep-

ci. Cestují, studují, žijí s „přítelem“, který se často mění, a se psem nebo jiným živým tvorem, protože je přece potřeba „o někoho se starat“. Cítí své ženství, mají ho hluboce zakořeněné stejně jako ty, které ho radostně přijaly, ale vlečeny tolika přesvědčivými a na první pohled lákavými vyhlídkami naší doby, nejsou schopné vystoupit, zastavit se a uznat ten veliký omyl. Tu velikou lež Božího nepřítele, která člověka svádí od počátku stejně: „neposlouchej, nenech se svázat, buď jako Bůh!“

Jak veliký je to klam, lze poznat z těch vyhaslých očí. Z touhy, hluboce ukryté a někdy i nahlas vyslovené, být navzdory vši módě tou jedinou pro jediného, krásnou nevěstou, a ještě krásnější maminkou. Jenže nic než pokorné ano Bohu, ano po vzoru Mariinu, prázdnotu ze ženských srdcí nevyžene. Nic, než fiat Boží vůli ji naplnit nemůže, ale jak to nahlédnout, když se pýcha důmyslně skrytá za právo na vlastní život a svobo-

du, hluboce zakořenila v našich životech a společnosti?

A tak se modlím, abychom alespoň my ženy v církvi byly těmi, kdo budou udržovat oheň v jejím krbu. Ne aktivistkou, ale láskou projevovanou otevřeností k mateřství, láskou pečující o nemocné, osamělé a zestárlé. Láskou, která nekřičí, ale modlí se, a své kříže přináší k oltáři jako oběť za vše, čím Bohu a jeho stvoření ubližujeme. Pán nepovolal ženy mezi svých Dvanáct, ale vždy v Jeho blízkosti byly. Tiché, sloužící, modlící se, doprovázející... Možná z povzdáli, ale o to pevnější a věrnější, a proto jako první svědky Pánova zmrtvýchvstání. Ne proto, že toužily po senzaci nebo význačných postech, ale proto, že mu šly poskytnout poslední službu.

V takové ženství věřím. V ženství, ve kterém se snoubí naslouchající Marie, pečující Marta a oddaná Magdalena, ženství, jenž svůj vzor a obraz nachází v samotné Panně Marii, Matce našeho Pána.

Na svých cestách zajíždím ráda do Orlických hor. Uprostřed krásné a svěží krajiny je malé městečko Klášterec nad Orlicí a v něm prastarý kostel zasvěcený Nejsvětější Trojici. Dlažba v kostele je stará a vyšlapaná, a místní jsou na ni velmi hrdí. Traduje se totiž, že za první světové války po ní přistupovaly ženy po kolenou od vchodu až k mřížce, aby prosily za životy svých mužů na frontě a obživu svých rodin. Jen stěží si dovedu představit, co prožívaly, stejně tak těžké je představit si celoživotní útrapy stigmatizované Aničky Tomanové, která v tomto kraji žila v první polovině minulého století. Prostá, těžkou chorobou upoutaná na lůžko, obětující své kříže za církev a její kněze. I takovou podobu může mít ženství, a věřím, že je to podoba požená, protože je nezahořklá a netoužící po falešné seberealizaci.

Síla ženy není v přehnaném aktivismu a ve snaze nahradit muže tam, kam je povolal Pán. Být ženou znamená být modlitbou, být tou, která uchovává v srdci, služebnicí Páně po vzoru Mariinu. Je to naplněné bytí vycházející z darování se svému Pánu.

Být ženou znamená být modlitbou, být tou, která uchovává v srdci, služebnicí Páně po vzoru Mariinu.

*Jolana Jaczenková
absolventka Teologické fakulty JČU*

PÄIVI RÄSÄNEN: OMEZENÍ SVOBODY SLOVA MUSEJÍ BÝT SAMA OMEZENÁ

Byla jste nejen jedenáct let předsedkyní křesťanských demokratů během jejich nejúspěšnějšího období ve finské historii, ale také jste jako jediná křesťanská demokratka sloužila ve vládě jako ministryně vnitra. Co se podle Vás od těch dob změnilo, že najednou finská policie stíhá občany jen za citování Bible?

Jsem poslankyní 26 let a po celou dobu se hlásím ke své víře a ke křesťanským hodnotám. Během mé poslancecké kariéry se mi dostalo mnohé kritiky, a to i ohledně výroků, za které jdu nyní k soudu. Byla jsem velmi překvapena, přímo šokována, mým stíháním z rozhodnutí generálního prokurátora. Přijde mi neskutečné být trestně stíhána za to, že jsem nahlas vyjádřila svou hluboce zakořeněnou víru v zemi, která má tak hluboké kořeny ve svobodě slova a náboženského vyznání. Nikdy jsem si nemyslela, že vyznání biblické víry může být považováno za nezákonné. Je pro mě nepředstavitelné, že by se klasické křesťanské názory a doktrína většiny náboženských denominací staly nelegálními.

V naší společnosti silně roste tlak na to, abychom se drželi dál od vlivu křesťanské víry. Je to vidět jak v politických diskusích, tak při rozhodování – ať už jde o ochranu života od jeho početí, o konec života, nebo o manželství. Vyjádřit názor, že manželství je svazek mezi jedním mužem a jednou ženou, nebo že homosexuální akty jsou hříšné, se stalo politicky nekorektním.

Generální prokurátor proti mně vznesl celkem tři samostatná obvinění: za tweet, který jsem napsala v roce 2019, za brožuru „Stvořil je jako muže a ženu“, kterou jsem napsala v roce 2004, a za rozhlasový rozhovor „Co by si Ježíš myslél o homosexuálech?“ Jsem tedy nyní podezřelá z „etnické agitace“ proti skupině. Trestní oznámení na mě podal občan a policie zahájila ve věci mého tweetu

Päivi Räsänen. Foto: Hanne Salonen

trestní stíhání.

Pokud poslanec, zákonodárce, který je ve funkci posledních 26 let, nerozpozná, že se jedná o potenciálně trestný čin, jak pak může odhalit takový potenciální trestní čin občan?

Je nešťastné, jak nekriticky i církve přijaly velmi liberální postoj ke křesťanství a jak podporují zejména všechny ten LGBT aktivismus. Je škoda, že většinová církev ve Finsku o těchto otázkách tolik mlčí. Ačkoli je naše Evangelická luterská církev ve Finsku stále většinovou církví, většina občanů již základní doktrínu a přesvědčení křesťanské víry nepřijímá. (K Evangelické luteránské církvi se ve Finsku hlásí 67,8% všech obyvatel, tedy asi 96% všech věřících, pozn. ABJ.)

Říkáte, že „mnoho konzervativně smýšlejících lidí mlčí, zatímco skupina obhájců sexuálních menšin je velmi agresivní a dobře organizovaná“. Jaký

je podle vás důvod? Proč jsou konzervativci zticha a nedokážou se také organizovat?

Ozvalo se mi mnoho mladých lidí, kteří mi říkali, že se bojí, že když budou označeni za křesťany věřící v Bibli, bude to překážkou v jejich kariéře a společenském přijetí. Obávám se, že v budoucnu budou mít křesťané, kteří žijí podle učení založeném na Bibli, nastavenou vyšší laťku. Už samotné policejní vyšetřování mělo takový dopad, že se křesťané ve Finsku více bojí dát najevo své přesvědčení a názory založené na Bibli – například na manželství nebo na etiku sexuálního chování. Vyšetřování, a dokonce i jen sama možnost obvinění, v praxi vytvářejí autocenzuru a podkopává svobodu projevu křesťanů.

Finská společnost je v otázkách, které mají bytostně co do činění s hodnotami, velmi rozdělená. Problém je v tom, že skutečně mnoho konzervativně smýšlejících lidí o důležitých otázkách mlčí,

zatímco skupiny prosazující sexuální menšiny jsou velmi agresivní a dobře organizované a silně ovlivnily vývoj církve, médií i myšlení lidí.

Ale existují také povzbudivé příklady. Mnoho křesťanů ve Finsku se probralo, aby bránili víru a náboženskou svobodu. V červnu bylo založeno Finské sdružení pro svobodu slova a náboženského vyznání na podporu nejen tohoto konkrétního mého případu, ale možná i podobných případů v budoucnosti. V červenci se před budovou našeho parlamentu sešlo přes tisíc lidí s Bibliemi v rukou, aby společně ukázali silnou podporu svobodě Božího slova.

Foto: Petr_Samsa / Člověk a Víra

Zmínila jste, že se vám ozývají mladí lidé, kteří se bojí přihlásit k víře, aby jim to nepoškodilo kariéru. Mohl byste uvést nějaké konkrétní příklady ve Finsku?

Nálady vůči křesťanství jsou obecně čím dál tím nepřátelštější. Pravidelně jsem zvána, abych promluvila na akcích křesťanské mládeže, a neustále tam slyším, jak se bojí veřejně přiznat k víře na univerzitách nebo na svých pracovištích. Mladí lidé se bojí mluvit o svém křesťanském přesvědčení nebo o svých tradičních názorech na manželství. Mnoho studentských komunit má vůči křesťanům posměšný postoj a studentské odbory vyjadřují velmi liberální názory.

Vzestup *cancel culture*, „kultura rušení“, veřejné očerňování a vytlačování člověka, který zastává určité přesvědčení, mimo média nebo profesní kruhy, je hrozbou pro každou svobodnou společnost, která o sobě prohlašuje, že je tolerantní a rovnoprávná.

Obhajujete svobodou slova, jste proti cenzuře a autocenzuře.

Co to ale je ta svoboda slova? Má nějaké hranice?

Svoboda slova, svoboda vyznání a svoboda projevu jsou pevně zaručeny v mezinárodních úmluvách o lidských právech a ve finské ústavě. Svoboda slova je právo vyjadřovat názory a myšlenky bez obav z cenzury, omezování nebo právních sankcí. Svoboda projevu je charakteristickým znakem svobodné společnosti a zahrnuje svobodu vyjadřovat myšlenky,

kteří někteří mohou považovat za zraňující nebo urážlivé. Samozřejmě existují hranice svobody projevu, jako ve všech zemích, ale tato omezení sama o sobě musí být velmi omezená. Když dojde na zákony o takzvaných „nenávisných projevech“, myslím si, že by se zákon měl týkat lidí, kteří podněcují ostatní k páčání násilí nebo jiných trestných činů, ale projevy, které mohou někteří lidé považovat za urážlivé nebo útočné, by neměly být kriminalizovány. Musíme mít na paměti, že neexistuje žádná všeobecně uznávaná definice „nenávisných projevů“. Nikdo přesně neví, co to je. Pokud by „*hate speech*“ byla v naší legislativě, hrozilo by velké riziko, že omezí naši svobodu vyznání a svobodu slova. Trestní oznámení, a z nich vyplývající trestní řízení, jsou pokusy o omezení svobody projevu a svobody vyznání. Stejný vývoj je patrný v celé Evropě. Je však zvláštní, že jsme ve Finsku zašli tak daleko. Nutí mě to přemýšlet o finlandizaci: kdysi jsme se báli veřejně kritizovat Sovětský svaz. V dnešní době je politicky nekorektní říkat cokoliv negativního o genderové ideologii. Křesťanský pohled na člověka je v současnosti mnoha způsoby napadán.

Lze situaci změnit k lepšímu na národní nebo mezinárodní úrovni? Finsko je stejně jako Česká republika členem Evropské unie. Co vlastně dělá Evropská unie pro svobodu vyznání?

Můj případ je precedentem nejen ve Finsku, ale také v širším měřítku. Hluboké obavy o svobodu projevu a svobodu vyznání se totiž neomezují pouze na Finsko. Můj případ je pozorně sledován mezinárodními médii a rozhodnutí soudu bude významným precedentem, který v budoucnu ovlivní evropskou legislativu. Svoboda slova je zaručena národními ústavami a mezinárodními smlouvami. Země by měly dodržovat své národní a mezinárodní závazky ochrany svobody projevu. Když nastanou případy takové, jako je ten můj, mezinárodní společenství by mělo vyjádřit své znepokojení nad takovými útoky na svobodu slova.

Pokud jde o Evropskou unii, zatímco v minulosti odvedla dobrou práci při propagaci svobody vyznání mimo Unii, pro svobodu vyznání uvnitř Unie dělá jen velmi málo. A, bohužel, post „zvláštního zmocněnce EU pro svobodu vyznání“ je již více než dva roky neobsazen – což naznačuje aktuální priority Evropské komise.

Vyzýváte ostatní, aby využili svobodu slova a náboženského vyznání. Jak by to měli dělat? Nemyslíte si, že váš případ odradí mnoho, jinak možná i odvážných, lidí ozvat se nahlas?

Doufám, že tento případ otevře příležitosti k šíření Evangelia, že se křesťané nebudou bát v těchto náročných časech promluvit a že můj případ vytvoří pozi-

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Víra

názory představují tradiční názory křesťanských církví na manželství. Vyzývám všechny křesťany, aby využívali své svobody. Jinak se prostor pro využití našich práv ještě zmenší.

Rozhovor vedly Hana Lipovská a Jana Bobošíková v rámci iniciativy Aby bylo jasno, leden 2022

Päivi Räsänenová (*1959) je finská lékařka, křesťanskodemokratická poslankyně a autorka sedmi knih. Od roku 1995 je poslankyní finské jednokomorové sněmovny, byla předsedkyní finských Křesťanských demokratů (2004–2015) a ministryní vnitra (2011–2015). Je členkou Evangelické luteránské církve, s manželem, evangelickým pastorem, vychovali pět dospělých dětí. Ve Finsku je vyšetřována kvůli tweetu z roku 2019, ve kterém sdílela ofocení odstavec z Nového Zákona. Soudní proces byl zahájen v pondělí 24. ledna 2022.

tivní precedent do budoucna – ohledně křesťanů a jejich práva vyjadřovat svou víru na veřejnosti.

Je důležité, abychom pochopili, že křesťanský pohled na lidské bytosti je založen na přirozené a rovnocenné důstojnosti všech lidí. Učení o manželství a sexualitě v Bibli pochází z lásky, nikoli z nenávisti.

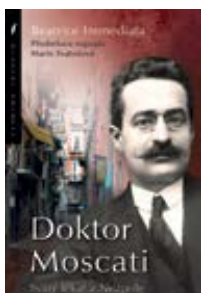
V demokratické zemi musíme umět

nesouhlasit a vyjádřit svůj nesouhlas. Věřím, že nejlepší reakcí je více diskuse, ne cenzura.

Je vážným porušením svobody vyznání, pokud je porušováno právo souhlasit s učením Bible. Soud se bude konat příští pondělí, 24. ledna. Jsem připravena bránit svobodu slova a náboženského vyznání u všech soudů. U soudu budu apelovat na svobodu vyznání a řeknu, že mé

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Beatrice Immediata: Doktor Moscatti

Josef Moscatti se nedožil ani své padesátky, ale nesmazatelně se vepsal do paměti celé Neapole a svým působením si vysloužil přezdívku „lékař chudých“. K jeho hrobu proudí poutníci z celého světa. V roce 1987 jej papež Jan Pavel II. zapsal do seznamu svatých.
Brož., 200 s., cena 249 Kč

Anna Mátiková FSP: Expedice Bible: základní výbava

Příručka by se mohla jmenovat: „Co jste chtěli vědět o Bibli, a báli jste se zeptat, protože víte, že byste to měli už dávno vědět.“

Brož., 179 s., cena 229 Kč

MOHOU KATOLÍCI „UZNÁVAT, CTÍT A PŘITOM NEPOSLECHNOUT“?

„V duchu synovství a poslušnosti neuposlechnu, nevyhovím, vzpírám se.“ Tato smělá a zároveň paradoxní slova řekl anglický biskup papeži ve 13. století, ale dobře vystihují napětí, které čas od času panuje uvnitř katolické církve dodnes. *Uznáváme a ctíme* papeže a zavazujeme se k poslušnosti. Zároveň však rozpoznáváme elementy v jeho působení, samozřejmě mimo závazné výroky *ex cathedra*, které mohou být v mírném či větším nesouladu s apoštolskou tradicí.

Je tento postoj „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ opravdu katolický? Nejprve si vyjasněme pojmy. Výraz „uznávej“ je jasný: znamená, že stoupenci tohoto tábora uznávají, že v Církvi je hlavou římský pontifex, panující jako papež, a jako takový má legitimní autoritu nad církví, jak to konkrétně definuje 1. vatikánský koncil.

Tím se „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ liší od tří dalších skupin, které mohou mít zásadní problém s katolictvím: (1) od těch, kdo se domnívají, že žádný aktuálně platný papež teď není (sedesvakantisté), (2) od těch, kteří si myslí, že papež zastává tento úřad materiálně, ale ne formálně (sedeprivacionisté), a (3) od těch, kdo např. nyní věří, že platným a jediným papežem je stále živý papež Benedikt XVI. (beneplenisté).

Výraz „neuposlechnout“ je definován šířeji. V podstatě znamená při vši věrnosti hlavě církve vidět problémy v nějaké části programu, vizi některého z papežů, který může např. přijímat převládající postoj jemu soudobých politických či kulturních elit.

Když jsme si tedy jakž takž vyjasnili, co je míněno pod označením „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“, vyvstává jedna důležitější otázka: Je legitimní, aby katolík zaujímal takový postoj? Vždyť jedním ze základních principů katolictví je právě papežství; jak tedy může být „neposlechnout“ věrné člověku, kterého uznáváme jako nositele tohoto úřadu?

José de Ribera: Svati Petr a Pavel (cca 1612)

Jako jeden z tábora „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ si toto paradoxní napětí uvědomuji. Když jsem se před necelými třiceti lety stal katolíkem, bylo pro mě nepředstavitelné, že bych někdy trávil čas četnými diskusemi o tom, že se papež mýlí v základních katolických otázkách, jako je účel liturgie či morálnost trestu smrti. I když mě tehdy moji katoličtí přátelé ujišťovali, že i papež se může mýlit, vůbec mě nenapadlo, že by to, jak ale vidíme z historie, tak opravdu mohlo být.

„Uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ znamená prožívat Velký pátek, nikoli Velikonoční neděli. Přesto někteří tvrdí, že hnutí „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ svou podstatou odporuje tradici, neboť je, jak se zdá, v rozporu s papežskými spisy, zejména z konce 19. a začátku 20. století, o úloze papeže v životě katolíků. Být katolíkem podle tohoto názoru znamená oddaně přijímat *veškeré* názory současného papeže, potažmo vlastně i biskupů. Tento názor však nepočítá s celou tradicí, trvající dvě

tisíciletí. Předchozí generace katolíků nepohlížely na papeže jako na katolické vydání delfské věštírny; vnímaly ho (stejně jako sebe) jako nedokonalého člověka, povolaného však do důležité a nezbytné role. Neměli problém mu vzdorovat, pokud jednal v rozporu s přijatou tradicí, ale zároveň uznávat jeho důstojný úřad.

Základ postoje „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ vychází samozřejmě z Písma svatého. V Galatským 2,11 nám sv. Pavel říká, že když sv. Petr, náš první papež, chybně odmítl společenství s neobřezanými věřícími, Pavel se „postavil... otevřeně proti němu, protože byl zřejmě v nepravu“. Apoštol pohanů neodmíтал Petrovu autoritu jako předního mezi apoštoly, ale když se Petr zachoval v rozporu s evangeliem, vystoupil proti němu.

Další historický příklad postoje „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ pochází ze života Roberta Grossetesta, který byl ve 13. století biskupem v anglickém Lincolnu. Grosseteste byl velikán své doby, a i když nikdy nebyl svatořečen, mnozí katolíci ho po jeho smrti uctívali

jako svatého a jeho nebeským přímluvám byla připisována řada zázraků. Nebyl to však jen svatý muž – byl předním myslitelem tehdejší doby a Roger Bacon byl jeho žákem.

V roce 1253 papež Inocenc IV. nařídil, aby uvolněný úřad kanovníka dostal jeho synovec. Biskup Grosseteste tento příkaz odmítl. Napsal papežskému nunciovi dlouhý dopis, ve kterém své rozhodnutí vysvětloval; stálo v něm:

Je dobře známo, že jsem připraven poslouchat apoštolské příkazy se synovskou láskou a veškerou oddaností a úctou, ale proti tomu, co odporuje apoštolským příkazům, se ve své horlivosti pro čest svého rodiče stavím i já... V duchu synovství a poslušnosti neuposlechnu, nevyhovím, vzpírám se (*filialiter, et obedienter non obedio, contradico et rebello*).¹

Ta poslední věta – „V duchu synovství a poslušnosti neuposlechnu, nevyhovím, vzpírám se“ – dobře shrnuje postoj „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“. Zaujímá ho je synovské a poslušné, protože zastává učení a praktiky víry, které nám jsou předávány už od apoštolů. Uznává papeže jako legitimního otce, ale mohou nastat vzácné i situace, kdy poslechnout nelze, a znovu říkám, toto není legitimní ve věci závazné nauky Magisteria.

(V pozdějších stoletích se někteří protestanti snažili tvrdit, že Grosseteste patřil k nim, ale jak uvádí *Katolická encyklopedie* z roku 1910, „to, že ze všech sil odporoval nekalým praktikám papežské vlády, je jisté, avšak studium jeho dopisů a spisů mělo už dávno vyvrátit mýtus, že zpochybňoval *plena potestas* papežů“.)

Grosseteste však nepředstavuje jediný historický příklad takového postoje k papežskému úřadu. Sv. Dunstan, slavný arcibiskup canterburský z 10. století, jednou exkomunikoval šlechtice, který pak šel do Říma, aby jeho exkomunikace byla zrušena, a nejspíš pomocí úplatku toho opravdu dosáhl. Když se tento šlechtic vrátil do Anglie, sv. Dunstan papežovo zrušení exkomunikace prostě ignoroval

Jean Colombe: Clermontský koncil (cca 1474)

a místo toho nařídil, aby zůstala v platnosti. Sv. Dunstan uznával papežovu všeobecnou autoritu, ale tomuto jejímu neoprávněnému projevu vzdoroval.

Někteří mohou tvrdit, že tyto příklady z historie nám už dneska nic neřeknou, neodpovídají naší době. Myslím si však, že tento princip platí dál. Ve středověku nebyly politika a náboženství oddělené entity – pokud se člověk stavěl proti tomu, co bychom označili jako papežovy „politické“ příkazy, klidně mohl být exkomunikován a jeho věčná duše by se tak ocitla v ohrožení. Politika a náboženství byly ve středověkém myšlení těsně provázané, a tak odporovat papeži, byť kvůli něčemu, co dnes vnímáme jako politickou záležitost, představovalo teologické vyjádření.

Ano, postoj „uznávej, cti a můžeš i neposlechnout“ má i svá úskalí. Vzdorování papeži může snadno přerůst v jeho odmítání a pak by šlo o faktické protestantství. Nemůžeme ze sebe dělat individuální papeže, kteří určují, co je a není legitimní katolická nauka a praxe. Zároveň však máme tradici proto, abychom mohli vědět, co nám bylo předáno od apoštolů. Pokud nějaký církevní představitel – včetně papeže – jedná nebo učí způsobem, který tradici odporuje, katolický pohled byl vždy takový, že takové-

mu jednání či učení je možné a potřebné vzdorovat.

Na praktické úrovni bych však řekl, že pro většinu laiků by lepší postoj byl „uznávej, cti a věrně dělej svou práci“. Ko-neckonců právě takové stanovisko katolíci zaujímal před příchodem moderních komunikačních technologií. Středověký anglický rolník neznal papežovy názory na každou otázku a ani se o ně nezajímal – prostě žil svůj pracovní, rodinný, modlitební a svátostný život v kontextu svého místního farního kostela. Žít prostě jako věrný katolík dnes může a mělo by představovat způsob fungování většiny katolíků.

Eric Sammons

One Peter Five

Přeložila Alena Švecová

Eric Sammons

šéfredaktor Crisis Magazine a spisovatel

¹ Citováno v knize *The English Church: From the Norman Conquest to the Accession of Edward I* od W.R.W. Stephense (Macmillan and Co., London, 1909), str. 242.

NEMOC: SVŮJ ŽIVOT NEMÁME VE SVÝCH RUKOU

Naše společnost se příliš nevěnuje posledním věcem člověka, je zaměřena spíše na výkon, na mnoho aktivit, neumí dobře reagovat na potřeby umírajících, odsouvá je a schovává za plenty do nemocnic. Jen malé procento umírajících lidí zůstává doma, ve svém přirozeném prostředí. Každý člověk, zvláště těžce nemocný, potřebuje fyzickou blízkost, dotyk, pohled očí, gesto, které říká, že je milovaný a cenný. A v době umírání potřebujeme bez rozdílu všichni naději a ujištění, že náš život smrtí nekončí, ale pokračuje dál.

Intuitivně se smrti bojíme, protože někde uvnitř sebe cítíme, že do našeho života nepatří. Smrt je tajemství a většinu lidí děsí, proto tuto myšlenku v sobě zaháníme. Umírání nepatří k věcem, o kterých se ve společnosti hovoří. Nemocní nejsou na svou smrt připravováni a ani rodiny nejsou většinou podporovány v péči o své umírající blízké. Nicméně smrt se týká každého člověka. V době prožívání těžké nemoci nebo ve stáří, však nad těmito otázkami alespoň někdy přemýšlíme.

„Vím, že je smrt přede mnou“, řekl mi tiše jeden můj pacient. „Nemůžu před ní zavírat oči. Doufal jsem, že se má nemoc vyléčí. Ale až teď jsem pochopil, že umírám. Myslíte si, že se můžu sejít se svou matkou a bratrem? Oba jsem měl tolik rád.“ „Věřím, že se s nimi setkáte. Věřím, že po smrti život pokračuje dál“, odpověděla jsem já. „Děkuji, vaše slova jsou pro mě důležitá.“ V pokoji panovalo posvátné ticho. Byla mezi námi velmi důvěrná atmosféra, vždyť jsme se setkávali téměř každý den už tři měsíce. Nemocnému najednou vytryskly slzy z očí. Otočil hlavu a podíval se z okna ven. Jeho gesto mi říkalo: „Venku je život, zatímco já se připravuji na svou smrt.“ Zemřel druhý den v přítomnosti svých blízkých, které měl tolik rád.

Pokud člověk nemá víru, že život pokračuje po smrti, cítí se osamocený, bezmocný, zoufalý. Naši nemocní jsou

Jana Sieberová. Foto: hospic-horice.cz

většinou s těmito otázkami sami. Často se potýkají s pocitem nevyrovnané a neodpuštěné viny ve vztazích se svými blízkými. Chybí jim naslouchající a chápající bytost, po které velmi touží. Chybí jim atmosféra důvěry, kde se rodí přátelství a porozumění, kde může dojít k odpuštění. Až tehdy se jejich nitro uklidní...

V době umírání je pro nás podstatné laskavé prostředí, dotyk, něžné slovo, porozumění beze slov. Potřebujeme bezpečí a lásku. Pokud tato základní existenční potřeba není naplňovaná, dochází k výraznému neklidu, úzkosti a strachu. Člověk není suverénním pánem svého života, je zasazen do sociálních kontextů, které ho ovlivňují zvláště v závěrečném období života.

Většina nemocných si nepamatuje první dny po sdělení diagnózy, bývají často spojeni s alkoholem, antidepresivy, pocitem blízké smrti a koncem všech plánů. „Nic mne nebolelo, nebyla jsem unavená,“ vyprávěla mi má pacientka. Rozdíl

mezi plným zdravím a smrtelnou nemocí činil pouze záznam vyšetření z preventivní prohlídky. Když mi lékař oznámil diagnózu, prožila jsem šok. Přítomnost jsem prožívala jako těžké břemeno a budoucnost se přede mnou uzavírala. Ztrácela jsem životní smysl. Chyběla mi síla vyrovnat se s nevyčísitelnou nemocí, těžce jsem snášela své postupné fyzické omezení a závislost na ostatních.

Každý těžce nemocný člověk v období nemoci v sobě začne hledat zdroj naděje. Rozpoznává nejnuitnější oblast, kde je základ vlastní identity. Nemocní se trápí obavou, že zůstanou sami a opuštěni. Mají strach, že nebudou milováni a nebudou součástí ničeho, co je trvalé. Mění své dřívější priority a bilancují. Vzpomínají na životní zklamání, cítí viny, touží po odpuštění. V atmosféře důvěry a rodící se ho přátelství nám kladou otázky typu: „Existuje Bůh? Má člověk nesmrtelnou duši? Pokračuje život i po smrti? Setkáme se se svými blízkými? Jak

vlastně vypadá smrt? Bolí smrt?“

Rodinní příslušníci se často domnívají, že nemocný potřebuje rozptýlení („aby na to všechno nemyslel“) nebo klid až izolaci. Mají sklon zatajovat špatné zprávy ze světa, chtějí poskytnout tiché a nerušené období. Nevnímají, že by nemocný v závěru života měl ještě něco „na starosti“ či „na práci,“ že by měl nějaké úkoly, které by měl naplnit. Musíme se dokázat vzdát svých představ o umírání, cesta, na kterou jsme se vydali společně s nemocným, je cesta jeho, cesta originální a jedinečná.

Těžká nemoc odkrývá více než kdy jindy v životě nemocného člověka a jeho rodiny touhu po hledání, po lásce, která pokračuje za hranice lidského života, po věčnosti, po Bohu. Ani ateismus moderní doby nedokázal v člověku tyto touhy potlačit. Umírání je čas vzácných darů, o které se svou nepřítomností připravujeme. Často jsme svědky proměn starého člověka v nového. Odehrává se usmíření s minulostí. Nemocný člověk je otevřený lásce k lidem a také k Bohu. Pokud se setkáváte s těžce nemocnými lidmi, poznáváte jejich statečnost, se kterou vedou čestné boje s přáním zvítězit nad nemocí. Když společně uvažujeme o životě a smrti, dojdeme k poznání, že za smrtícím zápasem existuje pokračování života. Nemocní se nás často ptají, co by je přesvědčilo o existenci života po smrti. Je to příběh Ježíše a těch, kdo věří v sílu jeho života a slov. A tento příběh nám ukazuje nový způsob jak žít a umírat.

Dnešní společnost má minimální zkušenost se smrtí. Nicméně každý z nás jednou pozná, že není svrchovaným pánem svého života. Smrt do našeho života vstoupí, jen nevíme nikdo z nás, kdy a kde to bude. Maličkosti a nepodstatné věci odpadnou a nastane velmi intenzivní čas, ve kterém se každý z nás zaměří na to nejpodstatnější.

Samota a opuštěnost, je nejvýznamnějším znakem naší doby, ale také provokací, abychom pro svět izolace, zvláště ve smrti, něco dobrého vykonali. Mou první odpovědí na utrpení, s kterým jsem se setkávala jako zdravotní sestra v nemocnici, bylo změnit nelichotivé podmínky umírajících lidí a podpořit rodiny, které by chtěly pečovat o své blízké ve svém

Jana Sieberová. Foto: dltm.cz

vlastním, přirozeném prostředí.

Chtěla bych dopřát všem umírajícím lidem lásku, soucit a blízkost. V tomto posvátném čase pochopíme ještě více důležitost mezilidských vztahů a dojdeme k hlubšímu pojetí lásky. Předáme svým blízkým dary, o kterých se jim ani nezdá. Díky vzácnému období, které spolu prožijeme, se náš život stane smysluplnější a moudřejší. V době umírání jsme citlivější a niternější. Dokážeme odpustit staré viny a ocenit blízkost rodiny či přátel.

Boží hlas je jemný a ušlechtilý. Dotýká se našich srdcí zvláště ve chvílích bolesti a utrpení. Je s námi, když umíráme, když se bojíme projít temnotou smrti. Miluje nás nekonečnou láskou. Ve smrti se vydáme na cestu, která bude pro každého z nás zcela jiná. Ale na konci této cesty bude život věčný. Jsem o tom hlu-

boce přesvědčena, protože tuto pravdu v sobě měl zakódovanou každý umírající člověk, s kterým jsem se setkala a mohla jej doprovázet.

Jana Sieberová

Jana Sieberová
vedoucí a vrchní sestra Centrum domácí
hospicové péče Domácí hospic Duha, o.p.s.
Hořice

NESVATÁ TROJICE

„Pýcha, smilstvo, lakomství; ďábel, tělo a svět; pýcha života, žádostivost těla a žádostivost očí vytvářejí novou, nesvatou trojici, která člověka odvádí od Nejsvětější Trojice a od objevu vlastního smyslu života,“ píše Fulton Sheen v jedné ze svých publikací. „Právě o těchto třech věcech mluvil náš Pán v podobenství o lidech, kteří byli pozváni na hostinu: jeden se vymlouval, že koupil statek, druhý, že koupil spřežení volů, a třetí, že si přivedl do domu ženu. Láska k sobě samému, láska k druhému člověku a láska k majetku nejsou samy o sobě ničím špatným; stávají se zlem tenkrát, jsou-li samoúčelné a jsou-li odtrženy od svého pravého smyslu – přivádět nás k Bohu. Soustředí-li se touha lidského srdce na něco menšího, než je Bůh, má to za následek úzkost a frustraci, protože všechny světské radosti, pokud jsou považovány za nejvyšší cíl, se projeví jako pravý opak toho, co jsme očekávali. Očekávání je radostné, ale naplnění nás znechutí. Z tohoto zklamání se rodí menší úzkosti, tak dobře známé moderní psychologii. Avšak kořenem úzkostí je nesmyslnost života, kterou člověk pocítí, jakmile opustí dokonalý život, pravdu a lásku, kterou je Bůh. Možností, jak se vyhnout těmto úzkostem, je opustit sám sebe: ne tak, že by se duch poddal tomuto světu, tělu a ďáblu, ale čistým sebezáporem, kterým se tělo učí kázni a podřizuje se duchu, a celá osobnost se tak zaměřuje k Bohu.“

Agentura AP měla zjevně co na práci. Informovala o pravoslavných věřících, kteří oslavili letošní Vánoce. O obřadech, smyslu symbolů, kráse liturgie nebo modliteb samotných, o víře, ba co více, ani o Vánocích nepadlo ve zprávě ani slovo. Ale víme, že „pravoslavní křesťané v Rusku, Srbsku a dalších zemích slavili letos Vánoce s omezeními, ale zdá se,

Hospitál Kuks a sochy neřestí. Foto: hospital-kuks.cz

že jen málo věřících, kteří na Štědrý den proudili do kostelů, tím bylo znepokojeno.“ Rozumějme, řeč je hlavně o (smyslu Vánoc) rouškách. Zpráva dále uvádí, že „většina pravoslavných věřících slaví Vánoce 7. ledna, přičemž obzvláště oblíbené jsou půlnoční bohoslužby. Církve v Rumunsku, Bulharsku, na Kypru a v Řecku slaví narození Ježíše Krista 25. prosince spolu s ostatními křesťanskými denominacemi.“ Nebylo by zprávy z této části světa, kdyby se nevyzdvihlo, co udělal Vladimir Putin, takže „ruský prezident, rovněž bez roušky, se zúčastnil bohoslužby v chrámu Nestvořeného Obrazu Spasitele v Novo-Ogarjovu u Moskvě“. Myslím, že ta nejpodstatnější část takto zpackané vánoční zprávy, je tato: „V Kazachstánu nemohla početná pra-

voslavná komunita slavit Vánoce v kostelích. Všechny bohoslužby byly zrušeny v rámci celostátního výjimečného stavu, který byl vyhlášen po násilných střetech mezi protestujícími a policií v několika městech. K pravoslaví se v této převážně muslimské zemi hlásí asi 20% obyvatel.“ Proč? Protože je to výzva k modlitbě.

Z Vatikánu zazněla optimistická zpráva! Sv. Irenej z Lyonu je o krok blíže uznání za učitele církve. Zatím jich mezi světci máme 36. Znamý bojovník proti herezím, zejména dualismu, proslul také heroickými ctnostmi. Dobrý příklad pro nás! A učí dobře. Dívejte: „Nejdůležitější záležitostí křesťana není nic jiného, než se neustále připravovat na smrt.“ Amen.

–zd–